

Е-КОНСУЛТАЦИЈЕ- КОМЕНТАРИ, ПРЕДЛОЗИ,СУГЕСТИЈЕ

<p style="text-align: center;"><u>РАДНИ НАЦРТ</u> СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДЕ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2030. ГОДИНЕ</p>	<p style="text-align: center;">ПРЕДЛОГ</p>	<p style="text-align: center;">ПРЕДЛАГАЧ</p>	<p style="text-align: center;">ОДГОВОР СА ОБРАЗЛОЖЕЊЕМ АКО НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО (прихваћено, делимично прихваћено - образложење, није прихваћено - образложење)</p>
<p>1. УВОД</p>			
<p>2. ПРЕГЛЕД ЈАВНИХ ПОЛИТИКА И ПРОПИСА РЕЛЕВАНТНИХ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ</p>	<p>1) Унапређење положаја LGBTQ+ младих</p> <p>Ова категорија младих препозната је кроз Нацрт Стратегије као једна од најдискриминисанијих категорија младих. Међутим, сам предлог Стратегије не нуди одговор како ће се њихов положај унапредити. Већина мера у Нацрту су широко постављене и не фокусирају се експлицитно на неку посебну групу младих, па предлагемо да се у Нацрту Стратегије јасно наведе да ће се поједине мере посебно фокусирати на унапређење положаја најдискриминисанијих група младих. Сам Нацрт не препознаје сет мера за борбу против дискриминације, а на више места се препознаје овај проблем. Предлажемо поглавље које даје одговор на борбу против дискриминације, нпр. по узору на: Мера 5.2. Подршка постојећим и новим програмима унапређења безбедности младих. Недостаје сет мера који би предвидео на који начин ће се одговорити на потребе маргинализованих младих нпр. транс особа, младих са инвалидитетом, малолетника без пратње итд. У опису постојећег стања проблеми су наведени, али у мерама то није истакнуто и издвојено.</p> <p>2) Страна 5. Закони и документа јавних политика у Републици Србији, у области уврстити и приступ правди и додати Закон о бесплатној правној помоћи. Овај закон препознаје круг лица којима може да се пружи бесплатна правна помоћ и ако је, без обзира на имовинско стање деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота; Овај закон од важности је младима, те је неопходно радити на информисању младих, као и на јачању капацитета пружаоцима правне помоћи за пружање подршке младима тзв. „специјализација пружаоца бесплатне правне помоћи младима“. Овај закон блиско је повезан и за принципом недискриминације.</p> <p>У оквиру дела за унапређење безбедности младих потребно је јасно истаћи и борбу против злочина из мржње, против говора мржње и сличних друштвених појава које таргетирају оне који су маргинализовани.</p>	<p>Београдски центар за људска права</p> <p>Београдски центар за људска права</p>	<p>1) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>У складу са предлогом наглашен је неповољан положај ове групе младих у опису мере 5.2, а конкретне активности ће бити дефинисане у Акционом плану за спровођење Стратегије</p> <p>2) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p>

	<p>3) 2.2.1.1 Агенда Уједињених нација за одрживи развој од 2015. до 2030. (Агенда 2030) Недостаје принцип да нико не буде изостављен (leave no one behind). То је један од кључних принципа на којима се заснива Агенда 2030. Њиме се обухватају све маргинализоване групе унутар једне заједнице, укључујући ту и унутар категорије младих. Тај принцип јасно адресира све неједнакости које постоје и заиста би морао да буде јасно истакнут у самој Стратегији, нарочито јер се поклапа са 2030. годином као крајњом годином.</p>	<p>Београдски центар за људска права</p>	<p>3) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p>
	<p>4) Страна 5. у делу 2.1. да се измени тачка 1. тако да гласи: 1. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 27/18 – др. закон, 6/20 и 129/21) је општи, системски закон којим се уређује доуниверзитетско образовање и васпитање, односно основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања и образовања одраслих, и то: принципи, циљеви, исходи, стандарди образовања и васпитања, знања, вештина и ставова (компетенције), начин и услови за обављање делатности предшколског васпитања и образовања, основног и средњег образовања и васпитања, врсте програма образовања и васпитања, оснивање, организација, финансирање и надзор над радом установа образовања и васпитања, као и друга питања од значаја за образовање и васпитање.</p>	<p>Министарство просвете, науке и технолошког развоја</p>	<p>4) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p>
	<p>5) Страна 6. у делу 2.1. да се измени тачка 2. тако да гласи: 2. Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон, 6/20, 52/21 и 129/21) је посебни закон којим се уређују питања средњег образовања и васпитања, између осталог циљеви и општи исходи средњег образовања и васпитања, међупредметне компетенције за крај средњег образовања, делатност средњег образовања и васпитања, врсте средњих школа, развојни план школе, школски програм који, између осталог садржи и: додатну подршку у образовању и васпитању, програм културних активности школе, програм слободних активности, програм каријерног вођења и саветовања ученика, програм заштите животне средине, програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања, програм школског спорта, програм сарадње са локалном самоуправом, програм сарадње са породицом, програм екскурзија, програм студијске посете, програм безбедности и здравља на раду, ученичке организације у школи, као и друга питања од значаја за средње образовање и васпитање.</p>	<p>Министарство просвете, науке и технолошког развоја</p>	<p>5) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p>
	<p>б) Страна 8. тачка 13. У Породичном закону термин особа до 18 година сматра се дететом. Предлог: Не може да стоји дете јер је дете до навршене 14 година живота. Стога овај термин треба да се измени, и да стоји малолетно лице – малолетник.</p>	<p>Прекршајни суд у Београду</p>	<p>Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: У законодавству РС не постоји прецизна и потпуна дефиниције детета, односно законодавство РС не познаје дефиницију детета која би била општеважећа. Дефиниција детета се може посредно извести из члана 37. Устава и члана 11. Породичног закона, који</p>

			<p>предвиђају да се пунолетство стиче са навршених 18 година, па се на основу тога може закључити да се дететом сматра свако људско биће млађе од 18 година.</p> <p>Породични закон користи термин „дете”, без јасне дефиниције, а такође подразумева лица која нису навршила 18. година. Међутим, у члану 64. који се односи на пословну способност, користе се термини „млађи малолетник” (за дете које није навршило 14. година) и „старији малолетник” (за дете које је навршило 14. година).</p> <p>Будући да се у тексту говори о Породичном закону текст је допуњен само одредбом члана 11, која се односи на пунолетство.</p>
	7) Тачка 4. допунити: Закон о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 – др.закон, 67/2019, 6/2020 – др.закони, 11/2021 и 67/2021 -др.закон).	Министарство просвете, науке и технолошког развоја	7) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	8) Страна 11. тачка 27. Кривични законик Предлог се односи на мере које се могу изрећи малолетнику. Треба направити разлику између лица које је навршило 14 а није навршило 16 година, то је млађи малолетник. А лице које је навршило 16 а није навршило 18 година, то је старији малолетник, и према њему се могу изрећи строжије мере предвиђене Кривичним закоником као и Законом о прекршајима.	Прекршајни суд у Београду	8) Предлог : ПРИХВАЋЕНО
	9) Страна 12. тачка 2. Изменити другу реченицу, тако да гласи: 2) Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године („Службени гласник РС”, број 63/21) има два општа циља, као и неколико посебних циљева у оквиру сваког општег циља. Општи циљ 1 се односи на доуниверзитетско образовање и васпитање (повећани квалитет наставе и учења, праведност и доступност доуниверзитетског образовања и васпитања и ојачана васпитна функција образовно-васпитних установа), а општи циљ 2 на високо образовање (унапређени доступност, квалитет, релевантност и праведност високог образовања).	Министарство просвете, науке и технолошког развоја	9) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	10) Страна 14. тачка 12. Примедба би се односила на примену Рома и Ромкиња. Свеобухватно гледајући, а да се не повреди право било које националне мањине, јер их има доста, стога	Прекршајни суд у Београду	10) Предлог: НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО Образложење:

	<p>не бих тако формулисала, у реду право Рома јер су доведени у неповољан положај, али такође обилажењем као неко ко је део националних мањина не би требало да се понаособ истакне Ром и Ромкиња, јер наш Устав Републике Србије даје и осталим националним мањинама подједнака права, и доста има негативних коментара од стране других националних мањина, зашто баш Роми? Треба подвести права свих националних мањина подједнако, те у тој тачки убацити и права Словака, Немаца, Русина, Мађара, Румуна, Влаха, Бошњака итд, да не би довело до дискриминације осталих у погледу свих права. јер има и нпр. Словака који су сиромашни. Према томе, треба да се узме проценат и колики је удео осталих националних Савета, и онда направити понаособ за сваку или заједно укратко образложење.</p>		<p>У тексту је дат опис Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња те се исти не може мењати Стратегијом која се односи на младе. Израда посебне стратегије о Ромима и Ромкињама је настала између осталог и зато што статистички подаци о образовању, запошљавању, здрављу, социјалној заштити, становању и другим аспектима квалитета живота показују да су Роми као популација у целини најугроженија национална мањина и објективно постоји потреба да се њихов положај побољша. Због тога се предузимају системске мере, посебно, позитивна дискриминација или афирмативне мере за припаднике ромске националне мањине у различитим областима.</p>
	<p>11) Страна 15. У одељку 2.1 Закони и документа јавних политика у Републици Србији додати и:</p> <p>1. Национални програм очувања и унапређења сексуалног и репродуктивног здравља грађана Републике Србије "Службени гласник РС", (бр120/2017) 2. Стратегију подстицања рађања („Сл. Гласник РС“, бр. 25/2018), 3. Стратегију за родну равноправност за период 2021-2030, Сл. Гласник РС“, бр. /2021</p>	УНФПА	11) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>12) Стратегија би требало да укључи и следећа документа:</p> <p>УН документа: 1. Конвенција о правима детета (обзиром да су млади и особе од 15 до 18 година) 2. Конвенција о правима особа са инвалидитетом (која садржи низ значајних одредби које се односе на младе са инвалидитетом) 3. Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена (због њене важности за родни аспект положаја младих)</p> <p>Као и Стратегије: 1. Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период 2022-2030 2. Стратегија за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва 2022-2030.</p>	УНИЦЕФ	12) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
3. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА У	<p>13) Преглед и анализа постојећег стања у области омладинске политике</p> <p>Извор података је база коју води Министарство омладине и спорта.</p> <p>Коментар: Учинити базу јавно доступном.</p>	КОМС	13) Предлог: НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО
			<p>Образложење:</p> <p>Ово питање се не регулише Стратегијом.</p>

<p>ОБЛАСТИ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ</p>	<p>14) Самопроцена се ради на основу усвојених стандарда квалитета, дакле, користе се идентични стандарди за самовредновање и екстерно вредновање.</p> <p>Коментар: Додати и екстерно вредновање када су у питању смернице.</p>	<p>КОМС</p>	<p>14) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p>
	<p>15) Страна 41. 3.1.4. образовање и запошљавање младих.</p> <p>Подстицај образовања младих избеглица и тражиоца азила, треба уврстити као такво и мора бити препознато у Стратегији о младима. Наиме младе избеглице, особе са признатим правом на азил у РС и тражиоци азила морају бити препознати на државном нивоу као посебно рањива категорија, и подржане стимулативним мерама, примера ради стипендирање високог образовања за најбоље ђаке избеглице или применити меру сличну младим Ромима.</p> <p>Универзитет у Београду је у свом мишљењу¹ препознао избеглице као категорију која се може уписивати на факултете у РС према једнаким условима као наши држављани, али како би се овој категорији стимулативним јавним политикама омогућио приступ високом образовању, ова лица морају бити дефинисана у Стратегији. Наиме, школске 2021-22 први ђаци избеглице уписали су факултете у Београду као самофинасирајући студенти, што би стимулативне мере свакако промениле имајући у виду да услед квалификације диплома ђаци избеглице често губе одређени број поена због разлике у бодовању других држава, чиме њихово укупно бодовање претходног образовања није идентично квалификацији у РС.</p> <p>Такође треба у Стратегији обухватити избеглице и тражиоце азила у циљу смањења ризика од сиромаштва или социјалне искључености, односно неопходно је дати посебну подршку младим избеглицама и тражиоцима азила, нарочито онима који имају нижи степен образовања. У том циљу, неопходно је радити на стварању услова за њихов достојанствен рад и већу (само)запошљивост ових младих. У циљу смањења дискриминације, повећања социјалне кохезије и пружања једнаких шанси свим младима, битно је континуирано радити на социјалној инклузији младих из ових осетљивих група, смањивању и превазилажењу предрасуда. Такође неопходно је овој категорији младих пружити адекватну подршку у процесу превазилажења језичке баријере, имајући у виду да ово основно и средње образовање још увек није адекватно припремљено за рад са овим младима, када је помоћ при учењу у питању.</p>	<p>Београдски центар за људска права</p>	<p>15) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p>

¹ У септембру 2020. године, тим Београдског центра за људска права је упутио молбу за давање мишљења Универзитету у Београду, у циљу ближег и детаљнијег појашњења у вези с условима уписа особа с додељеном избегличком или супсидијарном заштитом на факултете Универзитета у Београду. Месец Универзитет у Београду је упутио одговор у којем је навео да, према чл. 64 ЗАПЗ, лице коме је одобрено право на азил има право на предшколско, основно, средње образовање и високо образовање под истим условима као и држављани РС, у складу с прописима које уређује област образовања

	<p>16) Страна 25. У одељку 3.1.1 Демографска ситуација и миграције младих у параграфу који описује смањење удела младих и значај миграција у том процесу, може да се укаже и на везу између миграција и наталитета, односно на појаву да одлазак младих из земље, нарочито одлазак младих жена у репродуктивном периоду условљава даље опадање наталитета, што повећава значај мера за унапређење положаја младих на повољне демографске трендове-демографску отпорност друштва (Предлажемо да се термин демографска отпорност друштва уврсти у текст Стратегије као појам). Такође предлажемо да се укључи напомена да је Попис становништва планиран за октобар ове године и да ће резултати пописа и додатне анализе показати прецизније податке.</p>	УНФПА	16) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>17) Страна 27. тачка 3.1.2.</p> <p>Предлог да се канцеларије за младе прошире на свим локалним подручјима, јер је то добро за младе и јер је програм користан, дакле да се оформи тамо где не постоји канцеларија за младе, омладински рад да се прошири посебно за осетљиве групе младих формирањем омладинских клубова, спортских клубова и сл.</p>	Прекршајни суд у Београду	17) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>18) Страна 31. тачка 3.1.3.</p> <p>Предлог на који би се надовезала на пређашњу тачку је управо циљ кроз који би се постигло оно што је потребно и неопходно, враћање младих у спортски живот, који је доста развијен али би био бољи и неопходнији јер у малим срединама тога нема, па ни игралиште, а највише је потребан спортски клуб и донирање спортске опреме.</p>	Прекршајни суд у Београду	<p>18) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>У нацрту Стратегије велика пажња се поклања просторима за младе и квалитеном провођењу слободног времена. У тачки 3.1.3 је описано тренутно стање у овој области а кроз мере које су дате у Стратегији и активности које ће бити конкретизоване у Акционм плану за њену примену пажња ће се посветити и већем учешћу младих у спортским рекреативним активностима.</p>
	<p>19) Страна 42. У одељку 3.1.5 Здравље и благостање и безбедност стоји само једна реченица о сексуалном понашању - о коришћењу кондома (и то збирно - увек или понекад), потребно је шире показати ситуацију јер различита истраживања указују на недовољно знање о репродуктивном здрављу и вези између репродуктивног и општег здравља и стилова живота, ризично сексуално понашање младих, неконзистентну употребу контрацепције, предрасуде према типовима заштите, недовољно коришћење здравствене заштите у овој области. Такође треба указати на неједнакости у стању сексуалног и репродуктивног здравља између младих из различитих друштвених група.. (Детаљи у делу 3)</p>	УНФПА	19) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>20) Страна 45. тачка 3.1.5.</p>	Прекршајни суд у Београду	20) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО

	<p>Према мојем мишљењу изражен кроз предлог је чишћење канала да се не би скупило пуно отпада и прљавштине, да се појача када су у питању контејнери и канте за смеће, увођење где нема канализације, склањање дивље депоније као узрок ширења заразе.</p>		<p>Образложење:</p> <p>Предлози активности су одговарајући за Акциони план за спровођење Стратегије и ту ће се разрадити.</p>
	<p>21) Страна 46. У истом одељку 3.1.5 недостаје и потреба рада на превенцији и заштити од свих облика родно заснованог насиља (не помиње се нигде у тексту), укључујући и родно заснованог насиља на интернету. Потребно је обрадити родно засновано насиље у најширем смислу овог појма укључујући према женама, дечацима, ЛГБТ+ популацији итд.</p>	УНФПА	21) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>22) Страна 48. 3.2 Циљеви одрживог развоја и млади Индикатори су дати као вредности за општу популацију. Можда негде у уводу ставити напомену да вредности не показују неједнакости међу младима из различитих популација.. Нпр. код индикатора који се односе на здравље и родну равноправност вредности за Ромску популацију се значајно разликују. Ставити јасну референцу на предстојеће увођење Индекса благостања младих којим ће бити могуће детаљно праћење напретка кроз свих пет циљева.</p>	УНФПА	22) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>23) Страна 48.</p> <p>Питање:</p> <p>Зашто у циљевима одрживог развоја и младима нема коментара од циља 9 до циља 16? Да ли је техничка грешка?</p>	Прекршајни суд у Београду	<p>23) Предлог: НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>У овом делу Стратегије наводе се подаци који су преузети, како је и наведено, из публикације Републичког завода за статистику „Не изоставити никога из развоја! Напредак у остваривању Циљева одрживог развоја међу младима у Србији“. У публикацији је дат приказ остваривања одређеног броја циљева одрживог развоја у односу на младе. Сви циљеви који су дати у публикацији су наведени и у Стратегији.</p>
4. ВИЗИЈА	<p>24) Предлог би био у виду проширења постојећих принципа у виду рада са младима и за младе, јер сматрам да је прекратко објашњење.</p>	Прекршајни суд у Београду	<p>24) Предлог : НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Принципи у раду са младима се дефинишу у кратким формулацијама како је и урађено у Стратегији.</p>
5. ОПШТИ ЦИЉ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ	<p>ОПШТИ ЦИЉ. Унапређен квалитет живота младих</p>	<p>25) Сматрамо да првобитна формулација Општег циља треба да се задржи:</p>	<p>КОМС</p> <p>25) Предлог: НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p>

		Створени адекватни и подстицајни услови за квалитетан живот младих, њихово равноправно, активно и организовано учешће, деловање и развој потенцијала који доприносе личној и друштвеној добити.		Општи циљ дефинисан у нацрту Стратегије је шири од предлога, односно, сви елементи предложене формулације су већ обухваћени датим општим циљем. РСЈП је у два наврата дао овај предлог за општи циљ јер на адекватнији начин описује општи циљ, будући да општи циљ није само збир посебних циљева, већ је више од тога, он одражава шта се добија као промена/утицај када се сви посебни циљеви остваре. Формулација „Унапређен квалитет живота младих“ је надређена одредба за све остале аспекте који се помињу у циљевима.
	Показатељ ефеката 1. Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености младих (према полу)			
	Показатељ ефеката 2. Стопа неактивности и незапослености младих према полу			
	Показатељ ефеката 3. Стопа НЕЕТ младих (према полу, укључујући дугорочну НЕЕТ младих)			
	Показатељ ефеката 4. Удео младих који своје здравље оцењују као добро или веома добро			
	Показатељ ефеката 5. Удео младих који своје друштвено ангажовање оцењују као добро или веома добро			
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ				
ПОСЕБАН ЦИЉ 1. Омладински рад је стандардизован у систему неформалног образовања и континуирано се спроводи.	26) Стране 62, 63, 65 и 66. Недостаје показатељ који се односи на компетенције сертификованих омладинских радника за рад и креирање адекватне подршке младима из група које су у ризику од социјалне искључености. Образложење: НАПОР нема компетенције и капацитете за	Удружење студената са хендикепом	26) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Показатељ који се предлаже је специфичан и зато се и не даје се на нивоу посебног циља. Дати предлог је разрађен у оквиру мере 1. Унапређен систем професионалног развоја омладинских радника и радница, те ће се у опису ове мере додати и да стандарди треба да садрже и компетенције	

		<p>развој ових знања и вештина и потребно је предвидети програме обука у процесу сертификације омладинских радника које би реализовали експерти који континуирано обезбеђују подршку или раде са младима који су у ризику од социјалне искључености.</p>		<p>сертификованих омладинских радника за рад и креирање адекватне подршке младима из група које су у ризику од сиромаштва социјалне искључености. Тај део ће се разрадити и кроз Акциони план за примену Стратегије укључујући и програме обука у процесу сертификације омладинских радника које би реализовали експерти који континуирано обезбеђују подршку или раде са младима који су у ризику од социјалне искључености..</p>
		<p>27) Овај циљ може да обухвати психосоцијалне активности, активности социјалне кохезије, међукултурну размену младих, посебно из аспекта повезивања младих из различитих миграционих група.</p>	ИОМ	<p>27) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Предложене активности у оквиру посебног циља 1. могу да се искажу детаљније у Акционом плану за спровођење Стратегије а у самој Стратегији ће се додати у опису мере 1.4.</p>
		<p>28) У омладинском раду, као и у другим активностима која укључују децу и младе постоје ризици од вршења насиља (укључујући и сексуалног) и експлоатације деце/младих од стране организатора активности. У скорије време неки од оваквих случајева дошли су у жижу јавности јер су се жртве одважиле да јавно иступе, поделе своје искуство и затраже заштиту и правду (примери пријава насиља у оквиру истраживачке станице Петница, школе глуме „Ствар срца“). Ови примери указали су још једном на горећу потребу да се у све активности са децом и младима, а посебно оне које се одвијају ван система школства који има регулисане процедуре поступања у овим ситуацијама, уведе додатна регулација како би се насиље од стране организатора активности спречило или на њега адекватно и благовремено реаговало.</p> <p>Сугеришемо да се у текст Стратегије, у оквиру циља 1 ова тема укључи у процес стандардизације омладинског рада. У наредном одељку формулисан је предлог допуне нацрта стратегије у том смислу.</p>	УНИЦЕФ	<p>28) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Предлог је прихваћен али није дат као посебан индикатор већ је унет у текст Стратегије у опису мере 1. 2. као важан за укључивање приликом доношења стандарда.</p>

		29) Предлажемо да размотрите да се у оквиру посебног циља 1., страна 57, допуни индикатор те да гласи: више јавно признатих организатора активности образовања одраслих у омладинском раду је успостављено. Ово је важно да би се омогућила неометана обука већег броја омладинских радника стога што је број младих које они треба да досегну кроз рад веома висок.	УНИЦЕФ	29) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	Показатељ 1. Јавно признати организатор активности образовања одраслих у омладинском раду је успостављен			
	Показатељ 2. Успостављено струковно удружење омладинских радника/ца			
	Показатељ 3. Број младих који је учествовао у програмима/пројектима/услугама финансираним из јавних средстава које су организоване од стране сертификованих омладинских радника	30) Коментар: Сматрамо да је показатељ 3. потребно пребацити у показатеље општег циља.	КОМС	30) Предлог: НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО Образложење: Циљ је да добијемо податке за младе који су учествовали у програмима/пројектима финансираним из јавних средстава, али је јасно да је то податак који тек треба да се успостави. РСЈП сматра да овај показатељ није за посебан циљ, већ за меру, а самим тим, никако не би могао да буде показатељ општег циља. Размотривши све сугестије и суштину индикатора овај показатељ остаје на нивоу показатеља посебног циља.
	Показатељ 4. Број подржаних програма и пројеката које су реализовали сертификовани омладински радници/це на годишњем нивоу			
	ПОСЕБАН ЦИЉ 2. Просторни капацитети и услуге за спровођење омладинске политике су унапређени и функционални у свим ЈЛС	31) У вези са посебним циљем бр. 2. предлажемо увођење стандарда везаних и за дигитални омладински рад, односно дигиталних платформи-хабова, односно простора за младе, будући да је овај облик рада са младима био веома присутан током	УНИЦЕФ	31) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

		пандемије, да је препознат и на ЕУ нивоу https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fbc18822-07cb-11e8-b8f5-01aa75ed71a1 и у Омладинској Стратегији ЕУ https://veppeurope.org/the-eu-youth-strategy-2019-2027/		
	Показатељ 1. Број објеката у јавној својини намењених за спровођење омладинских активности			
	Показатељ 2. Успостављени стандарди за омладинске просторе			
	Показатељ 3. Удео укупног броја младих који је користио услуге у омладинским просторима у јавној својини на годишњем нивоу, према полу			
	ПОСЕБАН ЦИЉ 3. Млади су активни учесници друштва на свим нивоима	32) Сматрамо да посебан циљ 3 треба да задржи своју првобитну формулацију: Млади су активни учесници друштва на свим нивоима, кроз међусекторску сарадњу, развијене капацитете и одрживе механизме учешћа субјеката омладинске политике.	КОМС	32) Предлог: НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО Образложење: Део формулације посебног циља 3. који је додат у предлогу (...кроз међусекторску сарадњу.....) односи се на начин или механизам реализације циља, те не треба да буде саставни део циља.
	Показатељ 1. Број ЈЛС које имају основан савет за младе у којем су чланови и млади и који се редовно састаје и који су у складу са усвојеним стандардима	33) Страна 58. Недостаје јасно наведена инклузивност савета за младе у ЈЛС. Потребно је проширити за аспект инклузивности састав савета за младе са обавезним учешћем представника из свих група младих који су у ризику од социјалне искључености у локалној заједници. Образложење: Постоји објективан ризик, а због елитистички настројеног понашања омладинских радника, да у рад савета за младе не буду укључени млади из свих субпопулација у локалним заједницама и да самим тим буду укључени као	Удружење студената са хендикепом	33) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Кроз стандарде ће се разрадити инклузивност и учешће група младих који су у ризику од сиромаштва и социјалне искључености у локалној заједници.

		равноправни млади у омладинским активностима. Оваква ситуација је у супротности са Законом о забрани дискриминације, члан 5. и члан 7. Истовремено, елитистичко и дискриминаторско понашање, у виду избегавања укључивања младих из група које су у ризику од социјалне искључености, не доприноси постизању циљева стратегија из области социјалне инклузије, смањења сиромаштва, спречавања дискриминације и запошљавања и социјалне политике.		
	Показатељ 2. Број предлога и нацрта прописа и докумената јавних политика на које су млади давали мишљење			
	Показатељ 3. Успостављени стандарди активног учешћа младих у доношењу одлука на свим нивоима власти			
	Показатељ 4. Удео буџетских корисника који спроводе омладинско одговорно буџетирање			
	ПОСЕБАН ЦИЉ 4. Млади имају равноправне могућности и подстицаје да развијају своје потенцијале и компетенције, које доводе до социјалног и економског осамостаљивања	<p>34) Страна 58. Недостаје показатељ који се односи на подршку младима из група које су у ризику од социјалне искључености у локалној заједници. Равноправне могућности без конкретних видова подршке не дају свим младима прилику да развијају потенцијале и компетенције.</p> <p>Образложење:</p> <p>Постоји опасност дискриминације према младима из група које су у ризику од социјалне искључености, а на основу члана 7. Закона о забрани дискриминације. Без подршке младима из група које су у ризику од социјалне искључености отежава се постизање стратегија</p>	Удружење студената са хендикепом	34) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

		и циљева из области социјалне инклузије, смањења сиромаштва, спречавања дискриминације и запошљавања и социјалне политике.		
		35) Стране 85-94. Недостају мера или показатељи у оквиру постојећих мера који се односе на обавезно обезбеђивање подршке младима који су у ризику од социјалне искључености и стварање могућности да развијају своје потенцијале и компетенције, које доводе до социјалног и економског осамостаљивања. Образложење: Ово је неопходно за постизање стратешких циљева из области социјалне инклузије, смањења сиромаштва, развоја образовања и васпитања и програма запошљавања и социјалне политике.	Удружење студената са хендикепом	35) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Постоји посебна мера која се односи на подршку младима који су у ризику од социјалне искључености 5. 5. Подршка програмима који доприносе унапређењу социјалне укључености младих, али ће се размотрити да се овај аспект разради још код неких показатеља и у другим мерама.
		36) Посебан циљ 4 требало би да садржи и неке мере иновативног приступа досезања младих и укључивања у програме запошљавања. Омладински радници имају јединствену прилику и положај када је досезање младих у питању и њихово мотивисање да се придруже програмима радних пракси, обука, предузетништва, повратка у школе, повезовања са системом социјалне заштите итд.	УНИЦЕФ	36) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Иновативни приступи су саставни део мера у оквиру овог циља а посебно ће се разрадити конкретне активности у Акционом плану за спровођење Стратегије.
	Показатељ 1. Процент младих који су похађали додатне курсеве и обуке који нису саставни део школских и студијских програма (према полу)	37) Предлажемо допуну индикатора бр. 1, код посебног циља 4, на страни 58. Поред наведеног треба ставити и број младих који су похађали радне праксе након школовања, а може се размотрити и број/процент оних који су користили услуге каријерног саветовања и информисања.	УНИЦЕФ	37) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Предлог који се односи на радне праксе је прихваћен али не као индикатор посебног циља већ као нови индикатор за меру 4.3. Предлог који је дат за каријерно већ постоји као индикатор у оквиру мере 4.4 и ту треба и да остане
	Показатељ 2. Удео младих жена предузетница у укупном броју младих предузетника			

	ПОСЕБАН ЦИЉ 5. Створени услови за добро здравље, безбедно окружење и социјално благостање младих.			
	Показатељ 1. Удео младих који користе психоактивне супстанце			
	Показатељ 2. Створени услови у физичком и виртуелном простору за добијање бесплатне стручне подршке и за учешће младих у програмима превенције менталног здравља	38) Страна 59. Показатељ 2 није мерљив, па предлагемо да размотрите да се уведе индикатор који јасно илуструје остваривање циља доступних бесплатних и квалитетних услуга за младе у области здравља, менталног здравља и психо социјалне подршке, на пример, увођење стандарда за подршку менталном здрављу адолесцената и младих/осигурање постојања доступних услуга по мери младих. У анализи стања наводи се да се у многим ЈЛС спроводе активности психо социјалне подршке, увођење стандарда ће омогућити осигурање квалитета и безбедне услуге за младе. Алтернативно, могуће је предложити индикатор попут: систематски прегледи психофизичког здравља младих одвијају се са обухватом 90% младих како би се пратио укупни психофизички развој и увременењено реаговало. Редовно праћење индикатора здравља младих требало би да се осигура, па тако мера/индикатор може да буде да се сви индикатори здравља младих прате као у Евростат или сличној националној интернационалној бази како би могли да поредимо младе у Србији са младима из других земаља. Осим тога, локализацију Циљева одрживог развоја треба наставити и обогатити индикаторима везаним за здравствено стање адолесцената, нарочито имајући у виду индикаторе металног здравља попут преваленце анксиозности и депресивности у популацији. Потребно је да се још једном размотри целокупан циљ 5 и да се усклади са уводним разматрањима у погледу праћења здравља	УНИЦЕФ	38) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Дати показатељ 2. је мерљив али је уведен и нови индикатор везан за координацију активности за ментално здравље младих: <u>Формирање међусекторског координационог тела у циљу унапређивања услуга менталног здравља и психо социјалне подршке младима</u> , чиме се обебеђује да се координисано ради и на предлозима који су дати а који ће бити разрађени и у активностма Акционог плана за спровођење Стратегије за младе. Индикатори којима се мери реализација циљева одривог развоја не регулишу се овом стратегијом али се слажемо да би било добро да се исти обогате индикаторимавезаним за здравствено стање адолесцената, нарочито имајући у виду индикаторе металног здравља попут преваленце анксиозности и депресивности у популацији. Надлежна министарства су у саставу ПРГ НСМ и учествују континуирано у изради Стратегије а у току је и реализација пројекта Омладинска лабораторија Западног Балкана са фокусом на ментално здравље младих у коме равноправно , по принципу коменаџмента учествују представници КОМСа, МЗ и МОСа а у току је и проширивање радне групе представницима других омладинских невладиних удружења, министарстава, институција за ментално здравље, експерата и међународних партнера (међу којима је и УНИЦЕФ).

		<p>младих на националном нивоу, те предлажемо посебне додатне консултације са надлежним министарствима, институтима и заводим, нпр. Министарством здравља РС, МПНТР те Министарством рада запошљавања и социјалне политике, Батутом и другим релеватним актерима имајући у виду мулти ресорну природу овог феномена и важну улогу МОС-а и омладинских невладиних организација у заштити здравља младих.</p>		
		<p>39) Додати репродуктивно здравље: “Створени услови у физичком и виртуелном простору за добијање бесплатне стручне подршке и за учешће младих у програмима превенције менталног и репродуктивног здравља.”</p>	УНФПА	39) Предлог : ПРИХВАЋЕНО
	<p>Показатељ 3. Удео младих који је био изложен физичком или психолошком насиљу или радикализацији у реалном или виртуелном простору, а који је то пријавио, према полу</p>	<p>40) Додати родно-засновано насиље као посебан облик који посебно погађа младе жене, младе из ЛГБТ+ популације, младе са инвалидитетом.</p> <p>“Удео младих који је био изложен физичком или психолошком насиљу или радикализацији у реалном или виртуелном простору, укључујући родно засновано насиље, а који је то пријавио (према полу)”</p>	УНФПА	40) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>Показатељ 4. Удео младих који је учествовао у доношењу јавних политика на тему одрживог развоја и заштите животне средине на годишњем нивоу</p>			
	<p>Показатељ 5. Удео младих који су се информисали о подстицајним мерама стамбене политике и предузели кораке ка стамбеном осамостаљивању</p>			
	<p>АНАЛИЗА ОПЦИЈА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА</p>			
6. МЕРЕ ЗА	Посебан циљ 1			

ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА И АНАЛИЗА ЊИХОВИХ ЕФЕКТА	Мера 1.1 Унапређен систем професионалног развоја омладинских радника и радница	<p>41) На страници 61 наводи се: Омладински рад је такође истакнут у Резолуцији ЕУ Савета усвојеној 2020. године о Оквиру за успостављање Европске агенде за рад са младима.</p> <p>Предлог за измену: <i>Омладински рад је такође истакнут у Резолуцији ЕУ Савета усвојеној 2020. године у Оквиру за успостављање Европске агенде о омладинском раду.</i></p> <p>Образложење: Понуђено решење за превод није одговарајуће. У питању је буквалан превод са енглеског за формулацију youth work.</p>	НАПОР	41) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		<p>42) Показатељ 2. Потребно је изменити тако да код институција одговорних за реализацију мере треба брисати МПНТР и Агенцију за квалификације.</p>	Министарство просвете, науке и технолошког развоја	<p>42) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Напомена: У току израде и усвајања стандарда за било које квалификације укључени су и МПНТР и Агенција за квалификације, али ће се у Стратегији посебно одвојити координатор надлежан за реализацију мере а посебно партнери, те ће се МПНТР и Агенција за квалификације ставити у партнере.</p>
	Мера 1.2 Успостављен систем осигурања квалитета програма омладинског рада и неформалног образовања младих	<p>43) На страници 65 наводи се: Показатељ 2. Процент сертификованих омладинских радника/ца међу координаторима/кама КзМ и представницима/цама удружења</p> <p>Предлог за промену: <i>Број акредитованих програма који су у складу са стандардима за осигурање квалитета програма (реферисујући се на показатељ 1 за ову меру)</i></p>	НАПОР	43) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

		<p>Образложење:</p> <p>Имајући у виду да је мера 1.2. усмерена ка осигурању квалитета програма омладинског рада, за разлику од мере 1.1. која се бави професионалним развојем омладинских радника/ца, сматрамо да би понуђена формулација показатеља више одговарала овако дефинисаној мери 1.2. С тим у вези почетна вредност би била 0, а циљана вредност 100 акредитованих програма (у складу са индикаторима за посебан циљ – показатељ 4). Такође, предлог би био да се део који се односи на проценат сертификованих омладинских радника/ца међу координаторима/кама КЗМ и представницима/цама удружењима пребаци као показатељ 3 у оквиру мере 1.1. Унапређен систем професионалног развоја омладинских радника/ца.</p> <p>Предлог: за Показатељ 2. Број акредитованих програма који су у складу са стандардима за осигурање квалитета програма:</p> <p>Почетна вредност: 37</p> <p>Циљана вредност (2030): 150</p> <p>Извор верификације: Извештаји НАПОР-а</p>		
		<p>44) Страна 62. Мера 1.2 Предлажемо да се стандарди за осигурање квалитета програма и омладинског рада допуне и укључивањем као једног од стандарда - превенције насиља и експлоатације деце и младих у оквиру програма омладинског рада. Стандрад превенције би требало да укључи да сви програми омладинског рада морају имати а. интерне безбедне механизме пријављивања насиља и експлоатације деце/младих корисника активности, б. формулисане процедуре реаговања на пријаву и осигуравања заштите жртве, в. и друге мере превенције у области запошљавања и обуке кадрова у</p>	УНИЦЕФ	<p>44) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>У Стратегији се не дефинише експлицитно које ће све аспекте обухватити стандарди омладинског рада, али ће се у опису мере указати да је битно да стандарди укључе и ове елементе.</p>

		омладинском раду итд.		
		45) Показатељ 1. Потребно је изменити тако да код институција одговорних за реализацију мере треба брисати МПНТР.	Министарство просвете, науке и технолошког развоја	45) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		46) Показатељ 3. Потребно је изменити тако да уместо <i>Број удружења младих и за младе која су акредитована као ЈПОА</i> треба да стоји Број удружења младих и за младе која су акредитовали програм активности образовања одраслих као ЈПОА (нпр. неформално образовање, каријерно вођење и саветовање).	Министарство просвете, науке и технолошког развоја	46) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	Мера 1.3 Програми омладинског рада спроводе се континуирано у сарадњи са локалним партнерима	47) На страници 63 наводи се: То је разлог да млади иницирају и развијају дугорочније програме по нивоима или по модулима у сарадњи са локалним институцијама образовања, здравља, социјалне заштите, културе, медијима, бизнисом, организацијама младих и за младе и другим организацијама цивилног сектора. Предлог за промену: <i>То је разлог да омладинске и организације за младе спроводе интегрисане услуге за младе у сарадњи са локалним институцијама образовања, здравља, социјалне заштите, културе, медијима, бизнисом, организацијама младих и за младе и другим организацијама цивилног сектора уз обавезну консултацију са младима.</i> Образложење: Сматрамо да се оваквом формулацијом пребацује терет и одговорност на младе да сами иницирају и развијају дугорочне програме у сарадњи са различитим институцијама. Иницирање и развијање програма за младе обавеза је и одговорност свих субјеката омладинске политике уз активно укључивање и партиципацију младих.	НАПОР	47) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	Мера 1.4 Омладински рад и неформално образовање	48) На страници 64 наводи се: Један од ефикасних механизма препознавања и	НАПОР	48) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

	<p>младих су препознати и признати у систему неформалног образовања младих</p>	<p>признавања омладинског рада као вредног за лични и друштвени развој је унапређивање функционисања мреже омладинских радника, са изграђеном организационом структуром, изабраним регионалним координаторима и програмима подржаним са локалног нивоа. Хоризонтално учење кроз размену добрих пракси ојачаће омладинске раднике и учинити занимање познатим и боље вреднованим.</p> <p>Предлог за промену 1: <i>Избацити овакву формулацију образложења у потпуности.</i></p> <p>Предлог за промену 2: <i>Задржати овакву формулацију, али је неопходно дефинисати показатељ 3 за ову меру који би гласио - Успостављена регионална мрежа омладинских радника/ца.</i></p> <p>Образложење:</p> <p>Овако формулисано појашњење није до краја усклађено са показатељима који треба да појасне на шта се односи мера 1.4. Због тога је предлог да се или избаци овај део који се односи на хоризонтално учење омладинских радника/ца кроз размену на регионалном нивоу или да се дефинише показатељ који ће пратити овакво образложење. На пример показатељ 3 – Успостављена регионална мрежа омладинских радника/ца.</p> <p>За показатељ 2 - Сматрамо да није довољно пратити само објаве у штампаним медијима, нарочито ако се има у виду тренд гашења великог броја штампаних медија, као и чињенице да се млади најмање информишу путем штампаних медија.</p>		
		<p>49) На страници 67 наводи се: Показатељ 2. Годишњи број прилога у штампаним медијима о омладинском раду</p> <p>Предлог за промену: <i>Показатељ 2. Годишњи број прилога у традиционалним медијима о омладинском раду</i></p>	<p>НАПОР</p>	<p>49) Предлог: ПРИХВАЋЕНО</p>

	<p>Мера 1.5 Континуирано се спроводе истраживања и управља знањем у области омладинског рада и неформалног образовања младих</p>	<p>50) На страници 64 наводи се: У оквиру ове мере пратиће се број, обим и носиоци истраживања о младима.</p> <p>Предлог за промену: <i>У оквиру ове мере пратиће се број, обим и носиоци истраживања о младима и омладинском раду.</i></p> <p>Напомена*: додати један пасус који се односи на потребу за истраживањем у домену омладинског рада.</p> <p>Образложење:</p> <p>Имајући у виду да је мера 1.5. формулисана: Континуирано се спроводе истраживања и управља знањем у области омладинског рада и неформалног образовања младих неопходно је да и у образложењу мере буде сегмент који се односи на омладински рад, као и да на нивоу показатеља омладински рад буде јасно дефинисан. Овакво формулацијом он се потпуно губи и фокус истраживања је пребачен на друге области.</p>	НАПОР	50) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		<p>51) На страници 67 наводи се: Показатељ 1. Број истраживања о младима у РС на годишњем нивоу</p> <p>Предлог за промену: <i>Показатељ 1. Број истраживања о младима и омладинском раду у РС на годишњем нивоу.</i></p>	НАПОР	51) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>Мера 1.6. Хармонизација омладинског рада са међународним стандардима</p>	<p>52) На страници 67. наводи се: Показатељ 2. Број међународних и регионалних догађаја о младима на којима учествује званична делегација Србије на годишњем нивоу</p> <p>Предлог за промену: <i>Показатељ 2. Број међународних и регионалних догађаја о младима и омладинском раду на којима учествује званична делегација Србије на годишњем нивоу.</i></p>	НАПОР	52) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

		<p>Образложење:</p> <p>Веома слично као и за претходно појашњење, имајући у виду да је фокус у оквиру овог посебног циља, као и мера које су дефинисане, омладински рад и неформално образовање, неопходно је да и показатељи буду усклађени са таквим формуацијама, те да се не испусте кључне речи које у имплементацији Стратегије могу довести до померања тог фокуса. Верујемо да се из перспективе многих субјеката омладинске политике омладински рад подразумева, међутим веома је важно да у оваквим формуацијама буде јасно дефинисан како би свима било разумљиво на шта се конкретне мере односе.</p>		
Посебан циљ 2				
	<p>Мера 2.1 Омладински простори су успостављени и функционишу у складу са дефинисаним стандардима</p>	<p>53) Страна 68. Опис мере 2.1 - молимо да се размотри и наведе дијапазон различитих услуга које се могу пружати младима у омладинским просторима било да су простори реални или онлајн. У опису стоји да ће <i>млади у центрима моћи да добију различите бесплатне услуге свеобухватног информисања младих, неформалног образовања као и простор за изражавање креативних потенцијала и развој предузетничких идеја</i>, што би требало проширити, имајући у виду богатство омладинског рада кроз културу, спорт, саветовање, услуге психо социјалне подршке итд. Све то треба да прати увођење стандарда за пружање услуга за младе како би се осигурале доступне и квалитетне услуге за све, а нарочито за оне из осетљивих група.</p>	УНИЦЕФ	53) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
	<p>Мера 2.2 Унапређен квалитет рада Канцеларија за младе</p>			
	<p>Мера 2.3 Унапређен систем прикупљања и обраде података о младима на свим нивоима, са посебним фокусом на процес</p>	<p>54) Страна 70. Предлажемо да се тачка 3 допуни новом препоруком која проистиче из података ex ante и ex post анализе, да се посебна пажња посвети прикупљању података и развоју механизма интересекторске сарадње</p>	УНИЦЕФ	54) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

	извештавања	као и програма и мера усмерених на смањење социјалне искључености и сегрегације осетљивих група које је препознала ова Стратегија као што су млади ромске националности, лгбт и расељена лица. Значајно је да се већа пажња у вези са сегрегацијом и социјалним искључивањем посвети младима са сметњама у развоју и младима са инвалидитетом, те да се у складу са тим планира и развијање одговарајућих активности.		
	Мера 2.4 Унапређени механизми деловања и капацитета субјеката омладинске политике у области креирања, спровођења и праћења развоја омладинске политике			
Посебан циљ 3				
	Мера 3.1 Креирање услова за укључивање младих у процесе доношења одлука и политика од значаја за младе, као и њиховог развоја, примене, праћења спровођења и вредновања	55) Стране 75, 76, 82 и 83. Недостаје показатељ који се односи на обавезно укључивање младих који су у ризику од социјалне искључености у процесе доношења одлука и политика од значаја за младе. Образложење: Постоји објективан ризик, а због елитистички настројеног понашања омладинских радника, да у процесе доношења одлука и политика од значаја за младе не буду укључени млади из свих група које су у ризику од социјалне искључености. Оваква ситуација је у супротности са Законом о забрани дискриминације, члан 5. и члан 7. Такође, искљученост младих који су у ризику од социјалне искључености спречава постизање циљева стратегија из области социјалне инклузије, смањења сиромаштва, спречавања дискриминације и програма запошљавања и социјалне политике.	Удружење студената са хендикепом	55) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		56) Предлог: Креирање услова за укључивање младих у процесе доношења одлука и политика које утичу на њих, као и њиховог развоја, примене, праћења спровођења и вредновања.	КОМС	56) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

		Уместо “од значаја за младе“, уписати “које утичу на њих”- преузето из образложења.		
Мера 3.2 Подстицање волонтирања и активизма код младих	57) У складу са изнетим препорукама, радиће се више на укључивању младих у друштво и кроз коришћење дигиталних алатки и наставиће се са коришћењем U-Reporta УНИЦЕФ-а као корисне алатке за активније учешће младих у друштву, долажењем до њихових ставова и предлога о питањима за које су заинтересовани, правременог и објективног информисања младих о свим темама укључујући и COVID-19, онлајн обука и волонтирања, поред тога у циљу лакшег повезивања, информисања и волонтерског укључивања радиће се на представљању и укључивању УНИЦЕФ-ове платформе https://volonterinamrezi.rs/ организаторима волонтирања.	УНИЦЕФ	57) Предлог: ПРИХВАЋЕНО	
	58) У оквиру Мере 3.2 предлажемо да у делу када говоримо о дигиталним алаткама за укључивање младих поред поменуте платформе U-Report укажемо и на постојање још једне УНИЦЕФ-ове платформе за волонтирање https://volonterinamrezi.rs . Мислимо да би било веома корисно да платформа буде представљена као алат за волонтирање, због своје функционалности и ефикасности. У прилог томе говори и податак да је до сада на платформи регистровано више од 16 орагнизатора волонтирања као и више од 1300 волонтера широм земље.	УНИЦЕФ	58) Предлог: ПРИХВАЋЕНО	
Мера 3.3 Унапређење међународне сарадње, размене искуства и пракси младих и осталих субјеката омладинске политике и учешће у развоју, праћењу и евалуацији међународних докумената омладинске политике	59) Страна 82. Мера 3.3. требало би да садржи и операционализован приступ обухватном развоју волонтирања у Србији, попут увођења интерресорног тела које ће се бавити промоцијом волонтирања и концепирањем обухватних волонтерских програма у свим системима.	УНИЦЕФ	59) Предлог НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО Образложење: Предлог превазилази оквири ове Стратегије и треба га дефинисати у закону који дефинише волонтирање, посебно што је у току рад на изменама и допунама Закона о волонтирању.	
Мера 3.4 Развијени механизми омладинског	60) Коментар: Уколико омладинско одговорно буџетирање не може да иде уз партиципативно,	КОМС	60) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО	

	одговорног буџетирања на свим нивоима	додати нову меру 3.6 која ће укључити партиципативно буџетирање.		<p>Образложење:</p> <p>Предлог је унет у оквиру мере 3.5 као посебан показатељ број 4. а не као нова мера 3.6. будући да још треба да се уради евалуација ефеката примене партиципативног буџетирања на нивоу ЈЛС у којима је примењиван.</p>
	<p>Мера 3.5 Оснаживање и системска подршка удружењима и канцеларијама за младе у креирању, имплементацији и праћењу јавних политика кроз међусекторску сарадњу и дијалог свих релевантних актера</p>	<p>б1) Усаглашавање мера локалне омладинске политике с мерама миграционих савета и тимова за борбу против трговине људима, анализа стања и младих као актера, њихових потреба, и анализа усаглашености циљева/приоритета омладинске политике на локалу у односу на дате миграционе механизме (ово је посебно важно за општине које имају свеобухватне ЈАП-ове, где су у циљеве укључени млади).</p>	ИОМ	<p>б1) Предлог: ПРИХВАЋЕН</p>
		<p>б2) Прочитала сам скоро цео Нацрт, и заиста има занимљивих и корисних информација и за нас који са младима радимо. Оно што из рада са младима учачам је да они не знају и не слуте какве све могућности за њих постоје. Ако посматрам једну генерацију (сада радим са младима који имају 17-18 година), највећа препрека је неинформисаност. Разлози су разни: од незаинтересованости, па до несналажења на интернету. Млади данас воле кратке садржаје, са јасним предлозима и тек тада су спремни да се упусте у неко дубље истраживање. На нашој огласној табли је скоро месец дана стајао плакат за конкурс Европског дневика. Нико, али нико није реаговао на исти. Онда сам им проследила линк, појаснила и међу 30 ученика већ је било њих четворо заинтересованих за учешће.</p> <p>Због раног упознавања, мислим да информације треба делити и преко наставника, али тако да буду прегледне, концизне, подељене по темама. Такође, било би добро осмислити и неки упитник који би ученици попунили и тако схватили које су то области</p>	Данијела Цветковић, Средња техничка ПТТ школа	<p>б2) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Предлози активности су одговарајући за Акциони план за спровођење Стратегије и ту ће се разрадити.</p>

		које их интересују и у које би се укључили.		
		63) Страна 81. У текст Мере 3.5 убацили и међугенерациску сарадњу као основу за јачање локалних заједница “...Мера 3.5 Оснаживање и системска подршка удружењима и канцеларијама за младе у креирању, имплементацији и праћењу јавних политика кроз међусекторску и међугенерациску сарадњу и дијалог свих релевантних актера..”	УНФПА	63) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
Посебан циљ 4				
	Мера 4.1 Подршка развоју младих талената			
	Мера 4.2 Подршка развоју естетичких компетенција и стваралаштва младих			
	Мера 4.3 Подршка предузетништву и запошљивости младих			
	Мера 4.4 Подршка постојећим и иновативним програмима за развој вештина управљања каријером младих			
	Мера 4.5 Подршка програмима за развој дигиталних компетенција и дигиталног грађанства	64) Мера 4.5 - предлагемо да размотрите могућност да мере предвиде да КЗМ, простори и клубови за младе буду опремљени као дигиталне библиотеке/лабораторије за иновације, да би омогућиле приступ младима који немају приступ рачунарима у домаћинствима и школама. Овакав приступ би допринео смањењу дигиталног јаза, унапређењу иновативности младих, као и препознавању МОСа и КЗМ међу свим младима.	УНИЦЕФ	64) ПРЕДЛОГ: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Предлог ће се разрадити у Акционом плану за спровођење Стратегије.
	Мера 4.6 Подршка програмима мобилности младих	65) Подршка младим повратницима (кроз мере у ЛАП-овима), креирање реинтеграционе политике рго-youth, волонтеризам младих/reer support младим повратницима, информисање о запошљавању; подршка при изради позитивних политика везано за интерне	ИОМ	65) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Део предлога ће се дати у опису мере 3.5 а конкретне активности ће се разрадити у Акционом плану за спровођење Стратегије.

		миграције.		
		66) Подстицаји/програми/интервенције који подстичу већу запошљивост младих у локалним срединама (на пример: обуке за стицање стручних квалификација и смањење незапослености) у циљу ублажавања негативних последица унутрашњих и спољних миграција.	ИОМ	66) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Део предлога ће се дати у опису мере 3.5 а конкретне активности ће се разрадити у Акционом плану за спровођење Стратегије.
		67) Програми/иницијативе који подстичу боље интегрисање повратника у локалну заједницу - интегрисање младих повратника по реадмисији у локалну заједницу и сл.	ИОМ	67) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Део предлога ће се дати у опису мере 3.5 а део треба да се разради у Акционом плану за спровођење Стратегије.
		68) Подршка достизању пожељног модела циркуларне мобилности/циркуларне миграције младих.	ИОМ	68) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Део предлога ће се дати у опису мере 3.5 а део треба да се разради у Акционом плану за спровођење Стратегије.
Посебан циљ 5				
	Мера 5.1 Подршка програмима који доприносе развоју здравих стилова живота и менталном здрављу младих	69) Страна 102. Мера 5.1 Молимо вас да додате: Показатељ 5. Број подржаних програма за медијску писменост Почетна вредност (2021): 1 Циљана вредност (2030): 5 Извори верификације: Годишњи извештаји Министарства надлежног за информисање и реализатора програма. Институције одговорне за реализацију мере: Министарство надлежно за информисање	Министарство културе и информисања	69) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: Показатељ 5 и 6 ове мере су спојени у један који гласи: Показатељ 5. Број подржаних програма и радионица за медијску писменост На тај начин се покривају и програми и радионице , посебно што у мери 5.1, већ имамо велики број индикатора.
		70) Показатељ 6. Број одржаних радионица за медијску писменост	Министарство културе и информисања	70) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење:

		<p>Почетна вредност (2021): 5</p> <p>Циљана вредност (2030): 23</p> <p>Извори верификације: Годишњи извештаји Министарства надлежног за информисање и реализатора програма.</p> <p>Институције одговорне за реализацију мере: Министарство надлежно за информисање</p>		<p>Показатељ 5 и 6 ове мере су спојени у један који гласи:</p> <p>Показатељ 5. Број подржаних програма и радионица за медијску писменост</p> <p>На тај начин се покривају и програми и радионице , посебно што у мери 5.1, већ имамо велики број индикатора.</p>
		<p>71) Показатељ 7. Број пројеката подржаних на конкурсима у области јавног информисања који обрађују тему афирмативних садржаја за младе</p> <p>Почетна вредност (2021): 5</p> <p>Циљана вредност (2030): 10</p> <p>Извори верификације: Годишњи извештаји Министарства надлежног за информисање, извештаји реализатора пројеката.</p> <p>Институције одговорне за реализацију мере: Министарство надлежно за информисање</p>	Министарство културе и информисања	71) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		<p>72) Стране 95-96. Предлажемо да се као подршка програмима који доприносе развоју здравих стилова живота и менталном здрављу младих уврсти и подршка развијању, реализацији и промоцији ваннаставних активности ученика које нису новина нашег образовног система, али је потребно ојачати њихову улогу као недовољно искоришћеног потенцијала који може да допринесе остваривању овог циља.</p>	УНИЦЕФ	<p>72) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Предлог ће бити разрађени у оквиру описа мере 5.1. а конкретне активности ће бити дефинисане у Акционом плану за спровођење Стратегије .</p>
		<p>73) У оквиру мере 5.1 (на страни 95-96) предлажемо да се као подршка програмима који доприносе развоју здравих стилова живота и менталном здрављу младих уврсти и подршка развијању различитих видова заједница при школама, попут школских клубова у којима се могу одвијати различите активности које могу допринети развоју здравих стилова живота и менталном здрављу младих. Ово предлажемо у контексту тога да се</p>	УНИЦЕФ	<p>73) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Предлог ће бити разрађени у оквиру описа мере 5.1. а активности конкретизоване у Акционом плану за спровођење Стратегије.</p>

		<p>слободно време младих/ученика третира као интегрално време једне особе у коме се одвијају процеси значајни за њен општи развој (когнитивни, афективни, социјални, физички). Рад школских клубова потребно је повезати са општинским клубовима/ центрима за младе који су део локалне институционалне бриге о младима и који уједно треба да подрже развој и реализацију програма у школи, користећи све ресурсе доступне у заједници (развој интегративних услуга за младе на локалном нивоу).</p>		
		<p>74) У оквиру циља 5, мере 5.1 (на страни 95-96) предлажемо да се обезбеди веза у смислу предузимања активности (подршка, превенција, промоција) које се заснивају на подацима као што су резултати вредновања средњих школа (извештај припрема Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања) за индикатор 4.2.3. <i>У школи се промовишу здрави стилови живота, права детета, заштита човекове околине и одрживи развој.</i></p>	УНИЦЕФ	<p>74) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Предлог ће бити разрађени у оквиру опису мере 5.1. и мере 5.3. а активности конкретизоване у Акционом плану за спровођење Стратегије.</p>
		<p>75) У оквиру циља 5 (на страни 95-100) предлажемо да се уврсти подршка и оснаживање ученичких парламената у средњима школама у оквиру питања која су дефинисана мерама 5.1, 5.2, 5.3 и 5.5. Такође, сличне измене предлажемо у оквиру посебног циља 3, мере 3.2. где је оквирно поменут рад ученичких парламента и укључивање у промоцију волонтирња. Ученички парламент је потребно да заузме место у овом документу као ресурс јер он младима омогућава заступање интереса младих/ученика и средњим школама, као и учешћа младих у доношењу одлука које се њих непосредно тичу. То значи да је потребно да се да значајнија улога ученичким парламентима у подстицању и јачању компетенција за активно учешће у друштву (страна 78). У том смислу, као корак даље било би оснаживање одрживости заједнице ученичких парламената, као и</p>	УНИЦЕФ	<p>75) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Део предлога ће се наћи у описима мера, део кроз разраду активности у Акционом плану за спровођење Стратегије, док је део већ регулисан у документима јавних политика МПНТР.</p>

		<p>подршка реализацији наставе и активности које се остварују у сарадњи са школама. Под овим се превасходно мисли на активности које су усмерене на јачање компетенција за одговорно учешће у демократском друштву које се остварују кроз програме наставе и учења Грађанског васпитања. На сличан начин, сарадњу са школама и улогу ученичких парламената потребно је препознати и у посебном циљу 4, мера 4.5, где је то важно за развој дигиталне писмености, посебно дигиталног грађанства (странице 89-90).</p>		
		<p>76) Предлог: У текст првог параграфа додати експлицитније очување репродуктивног здравља (превенцијом ризичног понашања, јачањем саветовалишта за младе)</p> <p>“Пружаће се подршка развоју и спровођењу иновативних и младима прилагођених и доступних програма превенције ризичног понашања, уз пуно поштовање приватности као и програма усмерених ка развијању свести о штетности конзумирања психоактивних супстанци, важности бављења спортом и рекреацијом за здравље важности очувања репродуктивног здравља и програма дестигматизације менталних болести и превенције менталног здравља.”</p>	УНФПА	76) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		<p>77) Стратегија треба да препорозна младе избеглице и тражиоце азила као рањиву категорију којој мора бити обезбеђена адекватна здравствена заштита. Наиме, у пракси се често дешава да избеглице и тражиоци азила не могу да остваре право на здравствену заштиту, с обзиром на то да здравствени службеници одбијају да пруже здравствене услуге овој осетљивој категорији. Непријатне ситуације се најчешће дешавају услед недовољног познавања прописа у овој области. Досадашња пракса је показала да младе особе с одобреним правом на азил немају прилику да отворе здравствени картон. Проблем представља отежан процес добијања</p>	Београдски центар за људска права	77) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

		<p>здравствене књижице особа којима је одобрен азил, што опет доводи до немогућности отварања здравствених картона у здравственим установама. Такве препреке онемогућавају уживање здравствене заштите и могу да искомпликују здравствено стање избеглица и тражилаца азила у РС. Закон о здравственој заштити у погледу начина пружања здравствених услуга изједначава избеглице и тражиоце азила с грађанима РС.² Међутим, Закон о здравственом осигурању и Правилником о начину и поступку остваривања права из области обавезног здравственог осигурања, права избеглица, сем избеглица из бивших република СФРЈ, нису ближе регулисана. Тако ЗЗО уопште не препознаје избеглице и тражиоце азила према ЗАПЗ као посебну категорију осигураника.³ Иако ЗЗО предвиђа да странци који су запослени имају право да буду здравствено осигурани⁴, ипак је потребно нагласити да оваква одредба искључује велики број избеглица и тражилаца азила који су незапослени. Републички фонд за здравствено осигурање (РФЗО) такође не препознаје другу категорију избеглица, осим избеглица из бивших република СФРЈ. ⁵Услед наведеног, тражиоци азила и избеглице у смислу одредби ЗАПЗ немају право на обавезно здравствено осигурање и право на издавање картице здравственог осигурања.</p>		
	<p>Мера 5.2 Подршка постојећим и новим програмима унапређења безбедности младих</p>	<p>78) Промовисање и подизање свести о трговини људима, ризицима ирегуларних миграција, легалним миграцијама.</p>	ИОМ	78) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		<p>79) Додати област која се тиче младих: приступ правди.</p> <p>У оквиру дела за унапређење безбедности младих потребно је јасно истаћи и борбу</p>	Београдски центар за људска права	79) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

² Чл. 236, ст. 1 и чл. 239 ЗЗА.

³ Види чл. 11 ЗЗО, где се наводе категорије осигураника. 824 Чл. 11, тач. 10 ЗЗО.

⁴ Остваривање права из обавезног здравственог осигурања, Републички фонд за здравствено осигурање (Београд, мај 2015), доступно на: <https://bit.ly/371Cwww>

⁵ Исправа о осигурању, чл. 25 ЗСО.

		против злочина из мржње, против говора мржње и сличних друштвених појава које таргетирају оне који су маргинализовани. (Мера 5.2)		
		80) Предлажемо допуну информације о преваленци насиља над младима на странама 46-47 са информацијама из истраживања наведених горе, а такође да се за меру 5.2 предвиди додатни показатељ (стр. 101) - број подржаних пројеката превенције насиља над девојкама и женама и подршке унапређењу безбедности.	УНИЦЕФ	80) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		81) Страна 102. Молимо вас да додате: Показатељ 5. Број пројеката подржаних на конкурсима у области јавног информисања на тему превенције ризичног понашања младих и смањења свих облика дискриминације и насиља (вршњачко насиље, дигитално насиље, злоупотреба психоактивних супстанци, злоупотреба оружја, радикализација и екстремизам младих и сл.) Почетна вредност (2021): 5 Циљана вредност (2030): 10 Извори верификације: Годишњи извештаји Министарства надлежног за информисање, извештаји реализатора пројеката. Институције одговорне за реализацију мере: Министарство надлежно за информисање.	Министарство културе и информисања	81) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		82) Мера 5.2. Подршка постојећим и новим програмима унапређења безбедности младих (предлог у текст додати експлицитно родно засновано насиље “Тakoђе, у сарадњи са удружењима и канцеларијама за младе спроводиће се програми превенције свих облика насиља, укључујући и родно заснованог насиља како у физичком, тако и у виртуелном простору. Посебан фокус биће на развијању мреже	УНФПА	82) Предлог: ПРИХВАЋЕНО

		<p>вршњачке подршке младима који су жртве насиља или су изложени ризицима да то постану као и на развијању онлајн алата за рано сигнализирање ситуације ризика у циљу благовремене подршке.”</p> <p>Додатни коментар:</p> <p>Поред тога, мислимо да би документ могао још мало да истакне подршку за посебно вулнерабилне категорије младих (млади са инвалидитетом, млади Роми, млади ЛГБТ+, у скоро свим посебним циљевима).</p>		
	<p>Мера 5.3 Подршка развоју програма младих и за младе у области заштите животне средине</p>	<p>83) Предлог: Развити посебне програме за субвенционисање младих који би били намењени повећању енергетске ефикасности и смањењу емисија са ефектом стаклене баште. Данас млади, а посебно студенти, врло често располажу средствима до којих долазе хонорарним радом или посредством стипендија, чиме се налазе у прилици да купују робу која је предвиђена или се планира њено субвенционисање од стране државе, попут енергетски ефикасних кућних апарата, средстава за транспорт која немају или имају мањи утицај на животну средину, смањене емисије CO₂, бицикала, аутомобила и сл. Међутим, врло често остају изван обухвата мера и фондова због строгих критеријума институција које дају субвенције или кредите у погледу гаранција за добијање или повраћај средстава (нпр. стаж, висина зараде, радни уговори и др.).</p>	<p>УНИЦЕФ</p>	<p>83) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Део ће се наћи у образложењу Мере 5.3. а део у Акционом плану за спровођење Стратегије.</p>
	<p>Мера 5.4 Подршка стамбеном осамостаљивању младих</p>	<p>84) Код описа мере Мера 5.4. Подршка стамбеном осамостаљивању младих наводи се да Акциони план за спровођење програма Владе за период од 2020. до 2022. године, по овом АП наведено је да ће се у сврху реализације донети Закон о подршци младима за осамостаљивање. Упитно је да ли треба реферисати на овај Акциони план будући да смо у изборној години и да је предвиђен за 2022. годину.</p>	<p>Београдски центар за људска права</p>	<p>84) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Реферисање на АП Владе је потребан јер је и он допринео припреми прописа који су у фази израде; текст Стратегије ће се допунити са навођењем ових прописа али у опису мере јер у делу где се наводе Стратегије дају се само усвојена документа.</p>

		<p>Србији недостаје ефикасан систем социјалног становања, а сектор социјалног становања је фрагментиран, превише скуп и несигуран за најугроженије становништво. Специјални извештај за право на адекватно становање, након своје мисије 2015. године, препоручила је Србији, између осталог, да: „стави већи акценат на развој социјалног становања и обезбеди његову доступност онима којима је то потребно”, као и да „регулише и субвенционише трошкове везане за становање, укључујући комуналије и порезе за појединце и домаћинства са ниским приходима, како би се одговорило на нивое приступачности и како би се осигурало да нико не остане бескућник због заосталих обавеза”. Међутим, ове препоруке нису спроведене од 2016.</p> <p>При навођењу стратешких документа пропуштено је да се наведе Национална стамбена стратегија (која још није усвојена) да би се повезали процеси предлажемо да се опише да тече процес усвајања Националне стамбене стратегије и пратећег Акционог плана, као и да се реферише како су препознати млади.</p>		
	Мера 5.5 Подршка програмима који доприносе унапређењу социјалне укључености младих	85) Програми/иницијативе које подстичу боље интегрисање повратника у локалну заједницу - интегрисање младих повратника по реадмисији у локалну заједницу и сл.	ИОМ	85) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: У опису мере 5.5. додаће се и ови аспекти а предлог ће бити конкретизован у Ационом плану за спровођење Стратегије.
86) Иницијативе/програми који подстичу повезивање младих из локалне заједнице са младим мигрантима, посебно у општинама у којима се налазе мигрантски центри; подршка младим мигрантима;		ИОМ	86) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: У опису мере 5.5. додаће се и ови аспекти а предлог ће бити конкретизован у Ационом плану за спровођење Стратегије.	
87) Промена наратива о миграцијама, борба против ксенофобије, социјална кохезија.		ИОМ	87) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење:	

				У опису мере 5.5. додаће се и ови аспекти а предлог ће бити конкретизован у Ационом плану за спровођење Стратегије.
		88) За све мере у предлогу стратегије (стр. 65-67, 72-75, 82-85, 92-94, 100-103) наводите да је више институција одговорно за реализацију мера, без навођења партнера у реализацији мере. Предлог: Сугеришемо да је ово потребно изменити и навести једну институцију која је одређена за координатора за реализацију мере, а остале институције навести као партнере у реализацији мере (члан 55. Уредбе).	Републички секретаријат за јавне политике	88) Предлог: ПРИХВАЋЕНО
		89) Сматрамо да је у Стратегији неопходно посветити више пажње посебно рањивим групама деце која су имала своје место у претходним стратешким документима у овој области али су овим текстом изостављена. Потребно је већи фокус ставити на пружање подршке деци са сметњама у развоју и младима са инвалидитетом, како би им се омогућило остварење права на самостални живот у заједници уз одговарајући ниво подршке и избегла поновна институционализација. За ово је кључна подршка у локалној заједници, кроз креирање инклузивних програма у оквиру Канцеларија за младе којим се пружа подршка за образовање, струковно усмерење и оспособљавање за самостални живот како би се осигурала пуна социјална инклузија младих у деликатној животној фази. При томе посебну пажњу треба посветити анализи положаја девојчица и младих жена, нарочито у вези са вишеструком дискриминацијом и ризицима од насиља. У креирање свих програма је потребно укључити децу и младе из рањивих група. Слична сугестија се односи и на децу и младе учиниоце кривичних дела као оне који су у ризику или са израженим проблемима у понашању. Како током извршења мера, тако и	УНИЦЕФ	89) Предлог: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО Образложење: У опису мере 5.5. додаће се и ови аспекти а предлог ће бити конкретизован у Ационом плану за спровођење Стратегије.

		<p>у процесу ресоцијализације и постпеналног прихвата, кључна је подршка локалне заједнице кроз осмишљавање инклузивних и недискриминаторних програма рада са овом децом и младима. У овом процесу Канцеларије за младе представљају значајан ресурс и прво место где ће деца и млади у контакту са законом потражити помоћ и подршку, чиме је јасно изражена координациона улога ових канцеларија у локалној заједници, као и допринос у креирању програма за пружање помоћи и подршке приликом запошљавања и самозапошљавања младих. У овом процесу је младим учиниоцима кривичних дела потребно дати могућност да и сами допринесу унапређењу и креирању разноврсних програма кроз партиципацију у локалној заједници чиме би се допринело напретку у процесу ресоцијализације и смањила се стигма којој су изложени у друштву због претходног вршења кривичних дела.</p>		
		<p>90) Посебан циљ 5 са својом мером 5.5 Подршка програмима који доприносе унапређењу социјалне укључености младих не одговара на потребе младих из осетљивих група, посебно младих Рома и Ромкиња, везано за повећање обухвата формалним образовањем и/или механизма за њихово укључивање кроз неформално образовање и учешће у јавном животу у средини у којој живе. Поред тога, потребно је развити конкретне мере социјалне инклузије које спречавају сегрегацију младих са сметњама у развоју и инвалидитетом за које су потребне посебне мере подршке у циљу укључивања у редован образовни систем, тржиште рада, као и мера за обезбеђивање самосталног живота и активног учешћа у животу заједнице.</p>	УНИЦЕФ	<p>90) Предлог : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење :</p> <p>Мера 5. 5. односи се и на набројане осетљиве ггрупе младих а конкретне активности ће бити развијене у Акционом плану за спровођење Стратегије.</p>
		<p>91) Сматрамо да Показатељ 1. Број програма и пројеката подршке друштвеном укључивању младих из категорија у ризику од социјалне искључености на локалном, покрајинском и националном нивоу у календарској години и</p>	УНИЦЕФ	<p>91) Предлог: НИЈЕ ПРИХВАЋЕНО</p> <p>Образложење:</p> <p>Не сматрамо да ће ови програми младе из осетљивих</p>

		<p>Показатељ 2. Број младих у ризику од социјалне искључености који су корисници локалних сервиса и програма подршке на годишњем нивоу (према полу) ће младе из осетљивих група приказати у пасивном положају само као кориснике програма и услуга а не као активне младе људе који су креатори системских одрживих решења кроз механизме који могу бити креирани од стране њих и заједно са њима у локалној заједници.</p> <p>Поред тога, предлажемо и консултације са организацијама цивилног друштва које се баве унапређењем положаја особа са инвалидитетом и сметњама у развоју који би такође предложили/ развили додатне мере како би обезбедило да се особе са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом препознају као значајна циљна група у овом стратешком документу, што сада није случај.</p>		<p>група приказати у пасивном положају само као кориснике програма и услуга а не као активне младе људе који су креатори системских одрживих решења кроз механизме који могу бити креирани од стране њих и заједно са њима у локалној заједници. Овим показатељем је исказана управо супротна намера: да се јачају капацитети младих из осетљивих група за укљученост у друштво на свим нивоима, чиме се повећава и њихова активна улога у креирању системских одрживих решења. Ово ће бити јасно исказано и кроз активности у Акционом плану за спровођење Стратегије.</p> <p>Консултације су отворене за све заинтересоване стране те су у оквиру овог круга консултативног процеса стигли коментари и удружења која које се баве унапређењем положаја особа са инвалидитетом и сметњама у развоју</p>
7. МЕХАНИЗМИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ И НАЧИН ИЗВЕШТАВАЊА О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА				
8. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ И АНАЛИЗА ФИНАНСИЈСКИХ ЕФЕКТА				

<p>9. КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ СТРАНАМА</p>				
<p>I. ОПШТИ КОМЕНТАРИ</p>		<p>1) Структура и садржина нацрта Стратегије за младе, у периоду од 2020-2030, потврђује да се процес спроводи у најширем консултативном процесу и јасно указује на потребе, мишљења младих. Документ садржи конкретне измене и допуне. Кроз упоредну анализу међународних прописа који регулишу област младих, као и свих релевантних националних докумената, омогућено је представљање тренутне ситуације, као и указивање на потребне измене кроз стратешка документа а и у приступу рада. Циљеви су јасно дефинисани и прате их мерљиве, благовремене и изводљиве активности, које су приближене потребама и разумевању младих. Кроз реално постављене циљеве, омогућено је да млади више укључе са разумевањем, а и да се током периода имплементације ради и на континуираној анализи ситуације-потреба.</p> <p>Као организација УН-а која се бави унапређењем сексуалног и репродуктивног здравља, са посебним фокусом на младе, мишљења смо да у документу постоји простор и потреба да се додатно нагласи важност очувања и унапређења сексуалног и репродуктивног здравља младих, као и важност унапређења родне равноправности у домену унапређења репродуктивног здравља и превенције свих облика родно заснованог насиља међу младима.</p> <p>То је у складу са важећим стратешким документима РС и у складу са најновијим подацима из истраживања (деталји у делу 3):</p> <p>А) Националним програмом очувања и унапређења сексуалног и репродуктивног здравља грађана Републике Србије "Службени</p>	<p>УНФПА</p>	<p>1) Општи коментар : ПРИХВАЋЕНО</p>

	<p>гласник РС", (бр120/2017) који као један од најизраженијих проблема препознаје ризично понашање адолесцената и младих, као и недостатак елементарних знања о репродукцији, контрацепцији и заштити од полно преносивих инфекција.</p> <p>Б) Стратегијом подстицања рађања („Сл. Гласник РС“, бр. 25/2018), (у којој су млади препознати као популациона група којој је потребно посветити посебну пажњу (нарочито Посебни циљ 4. Очување и унапређење репродуктивног здравља, у оквиру ког је као појединачни циљ наведен 4. 2. <i>Промоција репродуктивног здравља адолесцената</i>, Посебан циљ 5- Решавање проблема неплодности и Посебан циљ 7-Популациона едукација;) и у складу са најновијим подацима из истраживања (деталји у делу 3)</p> <p>В) Стратегијом за родну равноправност за период 2021-2030, Сл. Гласник РС“, бр. /2021 која наглашава значај образовања о сексуалном и репродуктивном здрављу и правима, укључујући и питања родних односа, родних улога и одговорног сексуалног понашања, са посебним акцентом на развијању програма рада са дечацима и младићима о њиховој одговорности и улози у чувању репродуктивног здравља и употребе контрацепције. Као и значај подршке ромским девојчицама у образовном систему, и активностима подршке младим женама које су напустиле образовање, као и младим и малолетним мајкама за наставак школовања. (Мера 7)</p> <p>Г) Стратегијом за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период од 2021-2025 године, Сл. Гласник РС“, бр. 47/2021 која препознаје да постоји одређени степен толеранције насиља, посебно партнерског насиља међу младима, тј младићима, и наглашава потребу унапређења издвајања из годишњег буџета за програме за спречавање и</p>		
--	---	--	--

сузбијање свих облика родно заснованог насиља према женама и насиља у породици, у различитим секторима, укључујући и сектор младих (посебан циљ 2), као и потребу подизање свести јавности о родно заснованом насиљу међу децом и младима у дигиталном окружењу.

Популациони фонд УНа у Србији нуди подршку Министарству омладине и спорта да елаборира предметна поглавља у складу са наведеним коментарима

Образложење:

Сугестије су у складу са новијим подацима из истраживања, који указују и на посебан проблем неједнакости између младих из различитих популационих група.

Према резултатима Истраживања здравља становништва Србије из 2019. године, не уочава се велика разлика у понашању младих у односу на претходно истраживање из 2013. године. Медијана узраста при првом сексуалном односу је остала иста као и 2013 г-18 година, а 2,9% младих је ступило у сексуалне односе пре 15. године.

Постоје међутим, значајне неједнакости у понашању и здравственим исходима између младих из опште популације и младих из маргинализованих група.

Подаци из шестог циклуса Истраживања вишеструких показатеља положаја жена и деце, МIСC-а, показују да је међу младим женама узраста 15-24 године, пре 15. године у сексуалне односе ступило 1.2% младих жена из опште популације према чак 14,3 % жена из Ромске популације. Дечји бракови су много чешћи међу младим женама у ромској популацији. У групи младих жена старости 15-19 година, 34 % Ромкиња је већ у браку или ванбрачној заједници, у односу на око 4 % младих жена из опште популације.

	<p>Постоје велике разлике и у обиму рађања у адолесценцији. Према подацима последњег циклуса МИКСа, 38% жена из ромских насеља старости 20-24 године родило је дете пре навршених 18 година, а 3% и пре навршених 15 година. У општој популацији је тај удео значајно мањи, јер је око 4 % жена старости 20-24 године родило дете пре навршених 18 година. Рани бракови и рађање у адолесцентским годинама повезани су са бројним здравственим ризицима. Повећана је учесталост спонтаних побачаја, превремених порођаја и компликација у трудноћи. Рани бракови и адолесцентне трудноће су често разлози за прекид школовања младих особа што у значајној мери смањује њихове шансе да у будућности остваре свој пуни потенцијал.</p> <p>Такође указујемо да је Истраживање о ставовима мушкараца према родној равноправности ИМИЦИС (2018) показало је да међу младима постоји степен толеранције насиља, посебно партнерског насиља и већи код мушкараца, односно, младића, него код жена, односно, девојка.⁶</p> <p>Недавно истраживање здравља младих које је радио КОМС 2021 показало релативно добро знање које се тиче метода планирања породице, утврђено је да млади имају прегршт разлога због којих не користе савремене методе контрацепције већ се ослањају на традиционалне које у значајном броју случајева могу да доведу до нежељених трудноћа и полно преносивих болести, које касније могу да доведу до других компликација. Потребно је усмерити напоре на подизање свести младих људи о значају ових метода и њиховом коришћењу. Осим тога од важности је и коришћење услуга здравствене</p>		
--	---	--	--

⁶ Према налазима ИМИЦИС, 11,9% мушкараца у Србији сматра да жена треба да толерише насиље да би одржала породицу. Хугхсон, М. Мушкарци у Србији: Промене, отпори и изазови - Резултати истраживања о мушкарцима и родној равноправности. Београд: Центар Е8, 2018. Доступно на: <https://serbia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/SRB%20IMAGES%20Srbija.pdf>

	<p>заштите у области сексуалног и репродуктивног здравља. Како је у истраживању показано да је стопа коришћења ових услуга релативно ниска, као и да трећина девојка не зна ком гинекологу/шкињи може да се обрати када јој је потребан, едукацију треба организовати и на начин да се младе особе информишу о значају превенције.</p>		
	<p>2) Стратегија сасвим оправдано као један од главних фокуса поставља безбедност младих и препознаје неке од кључних изазова када је у питању ова област њихових живота. Међутим у анализи и у предвиђеним мерама изостаје снажнија родна димензија. Ипак, искуство насиља је високо родно осетљив феномен, фактори и искуства насиља често су веома различити за девојчице/жене и дечаке/мушкарце, што онда условљава и различите начине на које је потребно адресирати различите форме насиља које погађају чешће младе женског односно мушког пола.</p> <p>Родно засновано насиље, које диспропорционално погађа девојчице/жене, нажалост још увек има високу преваленцу у нашем друштву – најскорије истраживање на ову тему (Анкета о насиљу над женама коју је спровео ОЕБС: Добробит и безбедност жена, 2019) показало је да је више од половине жена млађих од 30 година у Србији имало искуство сексуалног узнемиравања након своје 15. године живота, да је 11% жена у истој старосној групи имало искуство физичког или сексуалног насиља од стране непратнера, док је само у периоду од 12 месеци пре анкете 7% жена овог узраста имало искуство физичког, сексуалног или психолошког насиља од стране партнера. Истраживање КОМСа показало је да је више од 2/3 девојака из њиховог узорка претпрело неки вид родно заснованог насиља (Истраживање ставова младих о родно заснованом насиљу, Кровна организација младих Србије, 2021). У овоме важну улогу</p>	<p>УНИЦЕФ</p>	<p>2) Општи коментар : ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>У складу са коментаром, у Стратегији је додатно наглашена важност родне димензије насиља и унети су одговарајући подаци.</p> <p>Такође је указано на важност континуираног пружања подршке младима и јачање њихове отпорности на кризне ситуације.</p> <p>Узимајући у обзир да постоје посебне стратегије које обрађују дубље теме који су овде изнете а које координирају друга министарства као и да је фокус Стратегије на омладинском раду , просторима за младе, ,активизму и личном развоју дате теме су само препознате као значајне и из угла младих.</p>

	<p>имају и ставови о насиљу који се такође разликују код младића и девојака – на пример сексуално узнемиравање као део шале и одрастања потпуно је прихватљиво за сваког шетвртог младића, док тек свака 25 девојка мисли исто (Истраживање о сексуалном и родно заснованом насиљу међу младима, Аутономни женски центар). Предлажемо стога да родно засновано насиље такође буде укључено у стратегију и посебно адресирано.</p> <p>Недостаје део о примени Стратегије у ситуацијама кризе и природним катастрофама, за који смо у протеклом периоду били сведоци колико је важан како би се омогућило континуирано пружање подршке младима и јачање њихове отпорности на кризу.</p> <p>Принцип праведности и инклузије требало би да постоји у свим компонентама ове стратегије како би се осигурало да све мере досегну све младе, нарочито да се обезбеди учешће младих који долазе из свих осетљивих група</p>		
	<p>3) Нацрт Стратегије треба да укључи конкретне мере за унапређење положаја младих их осетљивих група, посебно младих са инвалидитетом и сметњама у развоју. Наиме, предлаже се да Нацрт Стратегије дефинише специфичан циљ а не само општу меру везано са подршку младима из осетљивих група. Иако ситуациона анализа, као и ex ante анализа наводе одређене податке који укратко описују положај младих из осетљивих група, пре свега младих ромске националне припадности и младих са сметњама у развоју и инвалидитетом, Нацрт не садржи конкретне мере којима пружа адекватан одговор за унапређење положаја младих из осетљивих група, посебно младих са инвалидитетом и сметњама у развоју.</p> <p>Иако нацрт Стратегије у фокус ставља развој интегративних услуга за младе на локалном нивоу, не постоји довољно јасна и дефинисана повезаност мера и интервенција које</p>	УНИЦЕФ	<p>3) Општи коментар: ДЕЛИМИЧНО ПРИХВАЋЕНО</p> <p>У Стратегији се говори о унапређењу положаја младих из осетљивих група а самим тим и младих са инвалидитетом. Конкретне мере за унапређење њиховог положаја ће се разрађивати у Акционом плану за примену Стратегије у мери коју сама Стратегија дозвољава, узимајући у обзир да постоје посебне стратегије које дубље и детаљније обрађују теме који су овде изнете будући да су директније у њиховој надлежности.</p> <p>Интегрисане услуге на локалном нивоу свакако подразумевају сарадњу, координацију и заједничко деловање свих субјеката омладинске политике, па саим тим и васпитно-образовних установа. Јачање сарадње канцеларија за младе са школама и институцијама и актерима који су активни у спровођењу омладинске политике на локалном нивоу је битно и активности којима се то реализује разрадиће се у Акционом плану за спровођење Стратегије.</p>

	<p>Стратегија предвиђа са формалним образовањем, са школама. Ово се посебно односи на Посебан циљ бр. 3. Млади су активни учесници у друштва на свим нивоима, који обухвата теме које се тичу волонтирања и активног учешћа младих (Мера 3.2) и Посебан циљ 4. Млади имају равноправне могућности и подстицаје да развијају своје потенцијале и компетенције, које доводе до социјалног и економског осамостаљивања, који се бави развојем дигиталне писмености и дигиталног грађанства (Мера 4.5). Имајући у виду да су млади узраста од 15-18 година значајна циљна група обухваћена Стратегијом, важно је ојачати сарадњу са школама и институцијама и актерима који су активни у спровођењу омладинске политике на локалном нивоу.</p>		
	<p>4) Предлог који би додала је везано за Закон о прекршајима који је овде изостављен.</p> <p>Предмет Закона о прекршајима. Овим Законом уређују се: појам прекршаја, услови за прекршајну одговорност, услови за прописивање и примену прекршајних санкција, систем санкција, прекршајни поступак, издавање прекршајног налога, поступак извршења одлуке, регистар санкција и регистар неплаћених новчаних казни и других новчаних износа.</p> <p>Прекршај је противправно дело које је законом или другим прописом надлежног органа одређано као прекршај и за које је прописана прекршајна санкција.</p> <p>Одговори на битна питања за младе и која су у Стратегији споменута.</p> <p>Прекршајне санкције прописане Законом о прекршајима су: 1)казне 2) казнени поени 3)опомена 4)заштитне мере 5) васпитне мере. Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама чл.63 У ком трајању се према Закону о прекршајима може изрећи заштитна мера забране присуствовања одређеним спортским приредбама? Одговор: Може се</p>	<p>Прекршајни суд у Београду</p>	<p>4) Општи коментар : ПРИХВАЋЕНО</p> <p>У Стратегију као важан унет је и Закон о прекршајима ("Службени гласник РС", бр. 65 од 25. јула 2013, 13 од 19. фебруара 2016, 98 од 8. децембра 2016 - УС, 91 од 24. децембра 2019 - др. закон, 91 од 24. децембра 2019.) будући да је Глава VI даје одребе о малолетницима.</p>

	<p>изрећи у трајању од једне до осам година. Сматрам да је битна за омладину.</p> <p>Које се санкције које сам поменула у Кривичном законик у и према Закону о прекршајима су битне, односе се на изрицање мера. Конкретно: Малолетнику који је у време извршења прекршаја навршио четрнаест, а није навршио шеснаест година (млађи малолетник) могу се изрећи само васпитне мере. Такође, битно је за малолетника који је навршио осамнаест година (старији малолетник) могу му се изрећи васпитна мера, казнени посени или казна.</p> <p>Такође, према малолетнику који у време када је учинио прекршај није навршио четрнаест година (дете) не може се водити прекршајни поступак.</p> <p>Казна малолетничког затвора старијем малолетнику може се изрећи изузетно, при чему се мора имати у виду природа прекршаја, личне особине и понашања малолетника. Казна малолетничког затвора која се изрекне старијем малолетнику не може бити дужа од 30 дана.</p> <p>Сходно одредбама о малолетницима и одговорност малолетника за прекршај, ближе су одрђени Законом о прекршајима.</p> <p>Када су у питању млади, у овој Стратегији која је битна за целокупан њихов живот, поменуто је и коришћење психоактивних супстанци, употреба алкохола итд.</p> <p>Стога, према Закону о прекршајима, колико најдуже може трајати заштитна мера обавезна мера лечења зависника од алкохола и психоактивних супстанци?</p> <p>Може трајати до једне године, а извршење изречене мере обуставиће се и пре истека времена одређеног у пресуди ако здравствена организација установи да је лечење завршено.</p> <p>Предлог да је битно за младе који сам изразила кроз пример било да присуствују или после</p>		
--	--	--	--

	<p>наставе у школи, или кроз други вид дружења на разним местима да могу да користе психоактивне супстанце, због чега све већи број младих који се у последње време дешавају у виду непријатних ствари, одлазак од куће, туча, наношење тешких, лаких телесних повреда, и томе слично, па би кроз омладински рад дошло до побољшања и смањења утицаја на негативне појаве у друштву које су очигледне, тако да је предлог дат да се више ангажују на спортским активностима, изражен кроз принципе у Стратегији како општих, тако и посебних принципа, јер би на овај начин могли да утичемо на нуспојаве и побољшамо живот у свим сегментима друштва.</p>		
--	--	--	--